

Natuurtoets
Schinkelkwadrant-Zuid, Heerlen
Gemeente Heerlen

Natuurtoets

Schinkelkwadrant-Zuid, Heerlen

Gemeente Heerlen

Rapportnummer: 211x03906

Datum: 16 augustus 2012

Contactpersoon opdrachtgever: Dhr. M. Bagchus, De Plu CV

Projectteam BRO: Dhr. R. van Dijk, dhr. R. Osinga, dhr. M.S. Zonnenberg

Trefwoorden: Verkennend natuuronderzoek
Flora- en faunawet
Schinkelkwadrant
Ruimtelijke ontwikkeling

Bron foto kaft: Hollandse Hoogte 14

BRO
Hoofdvestiging
Postbus 4
5280 AA Boxtel
Bosscheweg 107
5282 WV Boxtel
T +31 (0)411 850 400
F +31 (0)411 850 401
E info@bro.nl

Inhoudsopgave	pagina
1. INLEIDING	3
1.1 Aanleiding van het onderzoek	3
1.2 Ligging van het plangebied	3
1.3 Leeswijzer	4
2. CONCLUSIE EN ADVIES	5
3. WERKWIJZE	7
4. BESCHERMDE NATUURWAARDEN	9
4.1 Beschrijving van het plangebied	9
4.1.1 Plangebied in relatie tot omgeving	9
4.1.2 Ecologische beschrijving van het plangebied	9
4.2 Beschermde gebieden	12
4.2.1 Natura 2000	12
4.2.2 Groene waarden Provincie Limburg	12
4.3 Beschrijving beschermde soorten in het plangebied	12
4.3.1 Vaatplanten	12
4.3.2 Grondgebonden zoogdieren	12
4.3.3 Vleermuizen	13
4.3.4 Vogels	13
4.3.5 Amfibieën, reptielen en vissen	14
4.3.6 Overige diersoorten	14
5. EFFECTENBEOORDELING	15
5.1 Beschrijving ontwikkeling	15
5.2 Effecten op beschermde soorten	17
5.2.1 Vaatplanten	17
5.2.2 Grondgebonden zoogdieren	17
5.2.3 Vleermuizen	17
5.2.4 Vogels	18
5.2.5 Amfibieën, reptielen en vissen	18
5.2.6 Ongewervelden	18
5.3 Effecten op beschermde gebieden	19
5.3.1 Natura 2000	19

5.3.2 Provinciale groenstructuur	19
6. LITERATUURLIJST	20
BIJLAGEN	1
Bijlage 1:	3
Ruimtelijke plannen en wetgeving	3
RUIMTELIJKE PLANNEN EN WETGEVING	6
Bijlage 2:	11
Achtergrond Natuurbeschermingswet	11
NATUURBESCHERMINGSWET	1

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding van het onderzoek

In het gebied tussen de Schinkelstraat, Honigmannstraat, Promenade en Geerstraat te Heerlen zijn een aantal ruimtelijke ontwikkelingen voorzien. Binnen dit gebied (Schinkelkwadrant-Zuid) met een oppervlakte van ongeveer 18.000m² is een herontwikkeling voorzien met een gemengd programma van onder andere winkel- en horecaruimten, overige commerciële functies, kantoorruimte en woningen. Om de beschreven ontwikkelingen mogelijk te maken, wordt een bestemmingsplan opgesteld.

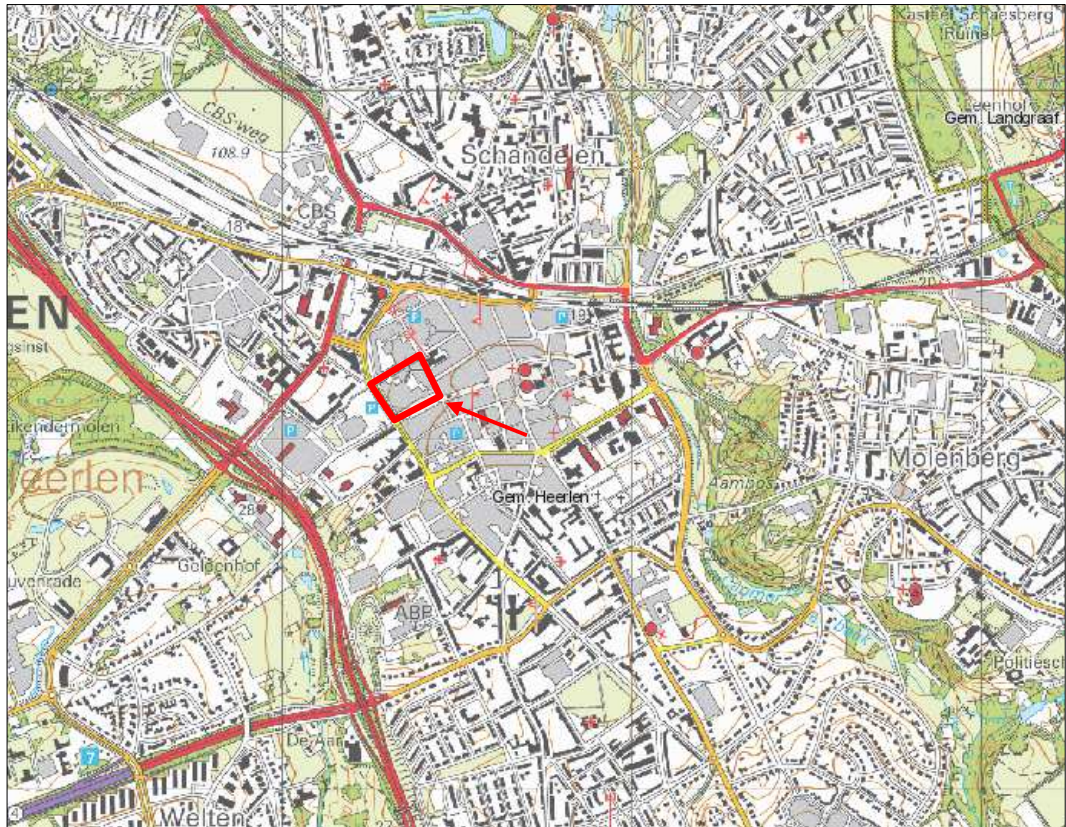
In het kader van de bestemmingsplanprocedure is het onder andere noodzakelijk om inzicht te krijgen in de wettelijke verplichtingen en mogelijkheden met betrekking tot natuurwetgeving en natuurbeleid. Multi Vastgoed heeft BRO gevraagd om hiervoor een natuurtoets uit te voeren op basis van een verkennend natuurwaardenonderzoek. Voorliggend rapport geeft de resultaten van dit onderzoek weer: er wordt aangegeven met welke beschermde natuurwaarden bij toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen rekening gehouden dient te worden. Tevens wordt op basis van de nu voorziene ontwikkelingen geadviseerd wat de mogelijkheden en eventuele vervolgstappen zijn om de geplande ontwikkeling te realiseren met inachtneming van de natuurwetgeving en –beleid.

1.2 Ligging van het plangebied

Het plangebied ligt in het centrum van de kern Heerlen in de agglomeratie Parkstad Limburg. Het plan wordt begrensd door de Schinkelstraat (noordzijde), Honigmannstraat (oostzijde), Promenade (zuidzijde) en Geerstraat (westzijde). De globale ligging van het plangebied is weergegeven in Afbeelding 1. De Amersfoortcoördinaten van het midden van het plangebied zijn 196,4 – 322,2¹.

---

¹ De getallen staan respectievelijk voor de x- en de y –coördinaten van de linker benedenhoek van het betreffende km-vak.

Topografische kaart met globale aanduiding van het plangebied.

1.3 Leeswijzer

In Hoofdstuk 2 zijn de belangrijkste conclusies van het onderzoek vertaald in een advies. Hoofdstuk 3 geeft de gevolgde werkwijze weer. In Hoofdstuk 4 worden de beschermde natuurwaarden in en rondom het plangebied beschreven. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen beschermde gebieden en beschermde soorten. In Hoofdstuk 5 is een effectbeoordeling gemaakt van de ruimtelijke ontwikkeling. Hoofdstuk 6 geeft de literatuurlijst en een samenvatting van het gebruikte wettelijke kader is tot slot in Bijlage 1 (Ruimtelijke plannen en wetgeving) en Bijlage 2 (Achtergrond Natuurbeschermingswet) opgenomen.

2. CONCLUSIE EN ADVIES

Door de geplande ontwikkeling zullen de in het plangebied aanwezige groeiplaatsen van gele helmbloem verdwijnen. Voor deze plantensoort geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet wanneer gewerkt wordt conform een goedgekeurde gedragscode. De door het Ministerie van EL&I goedgekeurde gedragscode voor de bouw- en ontwikkelingssector voorziet in het slopen van gebouwen of muren met beschermde muurplanten. Om te kunnen werken volgens deze gedragscode zal een werkprotocol uitgewerkt moeten worden voor het verplaatsen van de planten naar een nieuwe groeiplaats in de directe omgeving. Daarnaast zal het verplaatsen van de planten in een overeenkomst vastgelegd moeten worden. Door op deze manier te werken is geen ontheffing van de Flora- en faunawet vereist.

Een aantal van de te slopen gebouwen is geschikt als zomer- en winterverblijfplaats van vleermuizen. Of door de sloop daadwerkelijk vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen verloren gaan, is pas te beoordelen na het uitvoeren van gerichte inventarisaties met een batdetector. In het vleermuisonderzoek zal tevens onderzocht worden in hoeverre de bommenrij aan de Geerstraat een waarde heeft als vaste vlieg-route voor vleermuizen. De inventarisatie dient te voldoen aan de meest recente versie van het Vleermuisprotocol en zal moeten plaatsvinden in de periode mei/juni t/m oktober. Op basis daarvan kan beoordeeld worden of de ontwikkeling in overeenstemming is met de Flora- en faunawet. Wanneer vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen verdwijnen, zal door middel van het nemen van passende mitigerende maatregelen ervoor worden gezorgd dat in overeenstemming met de Flora- en faunawet wordt gehandeld.

Tijdens de vleermuisinventarisaties zal ter controle worden gekeken in hoeverre steenmarters van de te slopen bebouwing gebruik maken. Mocht in de te slopen bebouwing een vaste rust- of verblijfplaats van de steenmarter aanwezig zijn, zal de bebouwing vóór de sloop ongeschikt gemaakt moeten worden conform een goedgekeurde gedragscode.

Nesten van broedvogels zoals spreeuw, merel etc, op of tegen de bebouwing zijn uitsluitend beschermd gedurende de periode dat deze in gebruik zijn gedurende de broed- en nestperiode. Het is aan te bevelen om benodigde sloopwerkzaamheden uit te voeren in de periode dat de kans op broedende vogels het kleinst is. Dit is het geval in de periode september tot maart.

3. WERKWIJZE

In dit natuuronderzoek is de waarde van de initiatieflocatie bepaald voor beschermde natuurwaarden die beschermd worden volgens de Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet en volgens provinciaal en gemeentelijk natuurbeleid. Dit is gedaan door middel van bronnenonderzoek en een verkennend veldonderzoek. Op basis van de verzamelde gegevens is een beoordeling gemaakt wat de effecten van de geplande ingreep zijn op beschermde natuurwaarden, en er is aangegeven of en hoe de ontwikkeling in overeenstemming met de natuurwetgeving en het vigerende natuurbeleid gerealiseerd kan worden.

Voor het bronnenonderzoek is gebruik gemaakt van vrij beschikbare gegevensbronnen van beschermde planten en dieren, zoals een specifieke verspreidingsatlas van strenger beschermde planten- en diersoorten in Heerlen (Ecologica, 2010). Daarnaast is gebruik gemaakt van algemene verspreidingsatlassen en waarnemingsites. Er zijn geen gegevens aangekocht bij Natuurloket omdat op basis van de vrij beschikbare gegevens en het veldbezoek reeds een voldoende beeld is verkregen van de aanwezige natuurwaarden.

BRO heeft een verkennend veldbezoek uitgevoerd op 9 mei 2012. Hierbij is het plangebied bezocht, inclusief de directe omgeving. Tijdens het veldbezoek zijn de aanwezige ecotopen en begroeiingen in beeld gebracht; bovendien is gelet op sporen en verblijfplaatsen van (beschermde) soorten in en rondom het plangebied. De aanwezige bebouwing is aan de buitenzijde onderzocht. Tijdens het veldbezoek was het zwaar bewolkt en 18 graden Celsius.

BRO is lid van het Netwerk Groene Bureaus. Het NGB is de brancheorganisatie voor groene adviesbureaus en heeft als doel kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging. Onze werkzaamheden voeren wij dan ook uit volgens de door het NGB vastgestelde gedragscode (versie juni 2008, aangevuld in februari 2010). De medewerkers binnen de discipline ecologie voldoen aan de door het Ministerie van EL&I genoemde voorwaarden voor ter zake deskundigen op het gebied van ecologisch onderzoek.

4. BESCHERMDE NATUURWAARDEN

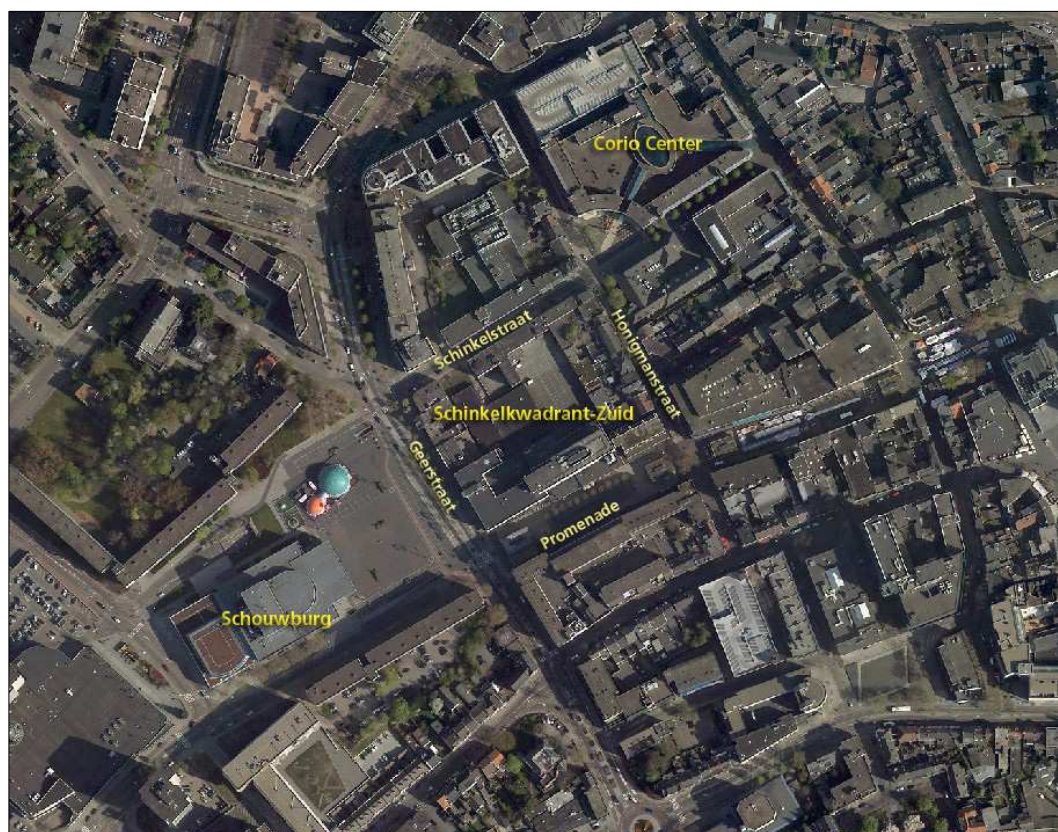
4.1 Beschrijving van het plangebied

4.1.1 Plangebied in relatie tot omgeving

Het plangebied ligt in het stedelijke gebied van Heerlen met weinig groen in de directe omgeving. Het plangebied staat niet in verbinding met parken, doorlopende groenstructuren, wateren etc.

4.1.2 Ecologische beschrijving van het plangebied

Het plangebied is vrijwel geheel verhard of bebouwd. De bebouwing in het plangebied bestaat uit verschillende oudere en nieuwere gebouwen. In de gebouwen bevinden zich winkels, horeca, maatschappelijke functies en andere centrumfuncties. Tussen de gebouwen bevinden zich verschillende binnenplaatsen en parkeerterreinen.

Luchtfoto plangebied en directe omgeving.

nen. Aan de Geerstraat en aan de Honigmannstraat is een bomerij aanwezig; de bomen zijn tot 25 cm dik. In overhoekjes groeien plaatselijk ruigtekruiden.

1

2

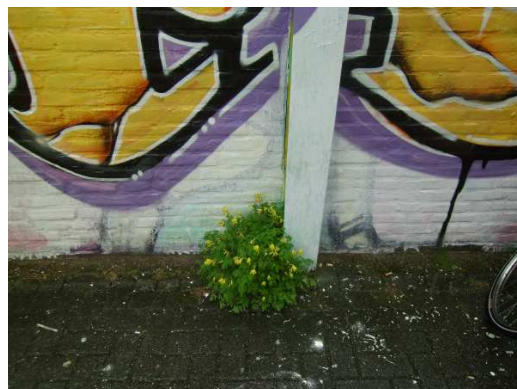
3

4

5

6

Foto's: 1. Promenade. 2. Geerstraat. 3. Schinkelstraat. 4. Binnenplaats met parkeerterrein. 5. Blinde gevel met open stootvoegen. 6. Gele helmblom.

Globale ligging plangebied (paarse cirkel) op de Groene Waardenkaart van het POL.

4.2 Beschermde gebieden

4.2.1 Natura 2000

Het plangebied ligt op 0,7 kilometer van het dichtstbijzijnde wettelijk beschermde natuurgebied. Het betreft het Natura 2000-gebied 'Geleenbeekdal'. Overige wettelijk beschermde gebieden liggen op meer dan 5 kilometer van het plangebied.

4.2.2 Groene waarden Provincie Limburg

De dichtstbijzijnde ecologische structuur die aangegeven is op de provinciale Groene Waardenkaart is eveneens het dal van de Geleenbeek tussen de N281 en de kern Welten. De planologische bescherming hiervan is vastgelegd in het Provinciaal Omgevingsplan Limburg (POL). Het plangebied heeft geen directe relatie met het beekdal, behalve dat door (potentiële) infiltratie van hemelwater in het plangebied het kwelwater in het beekdal gevoed wordt.

4.3 Beschrijving beschermde soorten in het plangebied

4.3.1 Vaatplanten

Tijdens het veldbezoek zijn in het plangebied nauwelijks begroeiingen met wilde plantensoorten aangetroffen. Plaatselijk komen pioniersoorten voor zoals straatgras, robertskruid, paardenbloem, stinkende gouwe, speerdistel, klein hoefblad, braam etc. Op twee binnenplaatsen die toegankelijk zijn via de Schinkelstraat zijn groeiplaatsen van gele helmbloem. Deze muurplant groeit tussen muur en stoeptegels. In de kern Heerlen zijn geen andere groeiplaatsen van gele helmbloem bekend (Ecologica, 2010). In Zuid-Limburg is de soort plaatselijk vrij algemeen op muren in stedelijk gebied. Het is niet uitgesloten dat de soort toch op andere plaatsen in de gemeente voorkomt.

4.3.2 Grondgebonden zoogdieren

Tijdens het veldbezoek zijn in het plangebied geen grondgebonden zoogdieren of zoogdiersporen waargenomen. Het plangebied zal gezien het zeer stenige karakter van weinig waarde zijn voor grondgebonden zoogdieren. Desondanks is het niet uit te sluiten dat enkele algemene soorten van beschermingsniveau 1 op enige wijze van het plangebied gebruik maken, zoals egel, huisspitsmuis en veldmuis. Voor dergelijke soorten geldt een algemene vrijstelling van de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ontwikkelingen.

Van de strenger beschermde grondgebonden zoogdieren komen de soorten steenmarter en eekhoorn voor binnen de bebouwde kom van Heerlen (bron: Ecologica, 2010 en telmee.nl). Voor eekhoorn is het plangebied zonder meer ongeschikt vanwege het ontbreken van geschikte verblijfplaatsen en van geschikt habitat. Steenmarters komen in Zuid-Limburg voor in sterk verstedelijkte gebieden en zouden in delen van het plangebied verblijfplaatsen kunnen vinden, bijvoorbeeld op zolderruimtes. Tijdens het veldbezoek zijn geen sporen van steenmarters waargenomen.

4.3.3 Vleermuizen

Binnen de gemeente Heerlen komen 11 vleermuissoorten voor, waarvan 5 soorten echter zeer zeldzaam zijn (baardvleermuis, bosvleermuis, franjestaart, ingekorven vleermuis en tweekleurige vleermuis). Vijf soorten zijn vrij zeldzaam tot vrij algemeen (gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis). De soort gewone dwergvleermuis is veruit het meest algemeen en komt in alle kilometerhokken voor.

Tijdens het veldbezoek is gelet op de aanwezigheid van geschikte verblijfplaatsen in gebouwen en holle bomen. In het plangebied zijn geen voor vleermuizen geschikte holle bomen aanwezig. Een aantal van de gebouwen in het plangebied is toegankelijk voor vleermuizen zoals de gewone dwergvleermuis via open stootvoegen. Het gaat daarbij met name om gebouwen die zich aan het centrale parkeerterrein (binnenplaats) bevinden. De spouwen die via de openingen toegankelijk zijn, kunnen door gewone dwergvleermuis gebruikt worden als zomer- (kraam en paarfunctie) en winterverblijfplaats. De aanwezigheid van eventuele invliegopeningen in het gebouw aan de Promenade was door de hoogte en vorm van het gebouw tijdens het veldbezoek niet uit te sluiten.

Daarnaast kan het plangebied deel uitmaken van het functionele leefgebied van vleermuizen. De bomenrij aan de Geerstraat kan deel uitmaken van een vaste vliegroute van vleermuizen. De bomen in de Geerstraat vormen namelijk een onderdeel van een min of meer doorlopende bomenrij. In het plangebied zijn geen bijzondere elementen aanwezig die het plangebied aantrekkelijk maken als foerageergebied voor vleermuizen.

4.3.4 Vogels

Tijdens het veldbezoek zijn in het plangebied nauwelijks vogels waargenomen. Door het nagenoeg ontbreken van groen is het plangebied voor veel vogelsoorten ongeschikt als leefgebied. Soorten die zijn aangepast aan hoogstedelijke gebieden, zoals spreeuw, merel en zwarte roodstaart zouden tot broeden komen op richels of nissen in de bebouwing. Tijdens het veldbezoek zijn geen huismussen of gierzwaluwen waargenomen. De gebouwen zijn niet erg geschikt voor deze soorten: er is geen

nestgelegenheid onder dakpannen of holten aangetroffen. Verder zijn in het centrum van Heerlen waarnemingen van de slechtvalk bekend. Deze soort broedt op hoge gebouwen. Het is onwaarschijnlijk dat de slechtvalk in het plangebied broedt, aangezien in de nabije omgeving geschiktere (hogere) nestgelegenheid aanwezig is.

Op de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' van het Ministerie van LNV (augustus 2009) wordt onderscheid gemaakt in verschillende categorieën vogelnesten. Van de meeste vogelsoorten zijn de nesten uitsluitend beschermd wanneer deze tijdens de broed- en nestperiode in gebruik zijn. Het gaat om soorten die jaarlijks nieuwe nesten maken. Van een aantal soorten is het nest, inclusief de functionele leefomgeving, jaarrond beschermd. Dit zijn een aantal roofvogels, koloniebroeders en gebouwbewonende vogelsoorten. Tenslotte is er een categorie nesten van vogelsoorten die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed, maar die over voldoende flexibiliteit beschikken om, als die broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen ('categorie 5-soorten').

In het plangebied zijn geen nesten of potentiële nestplaatsen van jaarrond beschermde vogelsoorten aangetroffen.

4.3.5 Amfibieën, reptielen en vissen

In het plangebied zijn geen geschikte habitats voor amfibieën, reptielen en vissen aanwezig. Het voorkomen van dieren uit deze soortgroepen is op basis van het veldbezoek en de beschikbare verspreidingsgegevens redelijkerwijs uit te sluiten.

4.3.6 Overige diersoorten

Het voorkomen van ongewervelde diersoorten is in het algemeen matig tot slecht bekend. In het plangebied zijn geen wettelijk beschermde ongewervelde diersoorten te verwachten. Dergelijke soorten stellen zeer specifieke eisen aan hun leefgebied.

5. EFFECTENBEOORDELING

5.1 Beschrijving ontwikkeling

Het in voorliggend rapport getoetste initiatief voorziet in een stedelijke herontwikkeling met een gemengd programma van onder andere winkel- en horecaruimten, overige commerciële functies, kantoorruimte en woningen. Om dit programma te kunnen realiseren zal een deel van de bestaande bebouwing binnen het plangebied gesloopt worden en zal nieuwbouw worden gerealiseerd, bestaande uit meerdere bouwlagen.

Voor de hier beschreven ontwikkeling zullen de navolgende werkzaamheden moeten verricht:

- het slopen van de gebouwen; de bestaande woningen en commerciële ruimten aan de Honigmanstraat en de noordzijde van het plangebied aan de Geerstraat (de 'grijs gekleurde' gebouwen in de bijgevoegde afbeelding) blijven behouden;
- het bouwrijp maken van het bouwvlak door vergraven en mogelijk verwijderen van de toplaag, aanbrengen van zand en egaliseren van de nieuwe bouwlaag;
- het aanleggen van funderingen en verhardingen;
- het graven van geulen voor de aanleg van leidingen;
- het bouwen van de gebouwen;
- de aanleg van beplantingen.

Daarnaast wordt onder de Geerstraat door een ondergrondse verbinding met de parkeergarage aan de westzijde van het plangebied mogelijk gemaakt. Hierdoor is er in de natuurtoets vanuit gegaan dat de bomen aan de Geerstraat wellicht niet allemaal niet behouden kunnen worden.

Situatieschets toekomstige situatie.

5.2 Effecten op beschermde soorten

5.2.1 Vaatplanten

Door de geplande ontwikkeling zullen de in het plangebied aanwezige groeiplaatsen van gele helmblom verdwijnen. Deze soort valt onder beschermingsniveau 2 van de Flora- en faunawet. Voor soorten uit deze categorie geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet wanneer gewerkt wordt conform een goedgekeurde gedragscode. De door het Ministerie van EL&I goedgekeurde gedragscode voor de bouw- en ontwikkelingssector voorziet in het slopen van gebouwen of muren met beschermde muurplanten. Om te kunnen werken volgens deze gedragscode zal een werkprotocol uitgewerkt moeten worden voor het verplaatsen van de planten naar een nieuwe groeiplaats in de directe omgeving. Daarnaast zal het verplaatsen van de planten in een overeenkomst vastgelegd moeten worden. Door op deze manier te werken is geen ontheffing van de Flora- en faunawet vereist.

5.2.2 Grondgebonden zoogdieren

De enige strenger beschermde grondgebonden zoogdiersoort die op enige wijze van het plangebied gebruik kan maken, is de steenmarter. De voor steenmarter geschikte verblijfplaatsen (zolders, schuurtjes etc.) blijven behouden. Omdat op basis van het verkennende veldonderzoek niet mogelijk is om steenmarters in de te slopen bebouwing in voldoende mate uit te sluiten, zal tijdens de vleermuisinventarisaties zal ter controle worden gekeken in hoeverre steenmarters van de te slopen bebouwing gebruik maken. Mocht in de te slopen bebouwing een vaste rust- of verblijfplaats van de steenmarter aanwezig zijn, zal de bebouwing vóór de sloop ongeschikt gemaakt moeten worden conform een goedgekeurde gedragscode. De gunstige staat van instandhouding kan daarmee voldoende gewaarborgd worden.

5.2.3 Vleermuizen

Een aantal van de te slopen gebouwen is geschikt als zomer- en winterverblijfplaats van vleermuizen. Of door de sloop daadwerkelijk vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen verloren gaan, is pas te beoordelen na het uitvoeren van gerichte inventarisaties met een batdetector. Deze inventarisatie dient te voldoen aan de meest recente versie van het Vleermuisprotocol. Dit onderzoeksprotocol is opgesteld door het Netwerk Groene Bureaus in samenwerking met de Gegevensautoriteit Natuur en de Zoogdierverseniging. Het onderzoek zal moeten plaatsvinden in de periode mei t/m oktober. Op basis daarvan kan beoordeeld worden of de ontwikkeling in overeenstemming is met de Flora- en faunawet. Wanneer vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen verdwijnen, zal door middel van het nemen van passende

mitigerende maatregelen in overeenstemming met de Flora- en faunawet worden gehandeld.

In deze beoordeling wordt er vanuit gegaan dat de bomen aan de Geerstraat zullen verdwijnen. In het vleermuisonderzoek zal daarom tevens onderzocht worden in hoeverre de bomenrij een waarde heeft als vaste vliegroute voor vleermuizen.

5.2.4 Vogels

Nesten van broedvogels, zoals spreeuw, merel etc, zijn uitsluitend beschermd gedurende de periode dat deze in gebruik zijn gedurende de broed- en nestperiode. Het is in de praktijk niet mogelijk om een ontheffing te verkrijgen voor het verwijderen of verstoren van deze vogelnesten. Het is daarom aan te bevelen om benodigde sloopwerkzaamheden uit te voeren in de periode dat de kans op broedende vogels het kleinst is. Dit is het geval in de periode september tot maart.

5.2.5 Amfibieën, reptielen en vissen

Het voorkomen van strenger beschermde vis-, amfibie- en reptielensoorten is redelijkerwijs uit te sluiten. Vanuit de Flora- en faunawet hoeft geen rekening gehouden te worden met beschermde soorten uit deze soortgroepen.

5.2.6 Ongewervelden

Het voorkomen van beschermde ongewervelde dieren is redelijkerwijs uit te sluiten. Vanuit de Flora- en faunawet hoeft geen rekening gehouden te worden met beschermde ongewervelde diersoorten.

5.3 Effecten op beschermde gebieden

5.3.1 Natura 2000

Het plangebied wordt van het Natura 2000-gebied Geleenbeekdal gescheiden door stedelijke bebouwing en een autoweg. Verstoring in het Natura 2000-gebied vanuit de geplande ontwikkeling (geluid, licht, trillingen etc.) zijn over een afstand van 0,7 kilometer als verwaarloosbaar te beschouwen. Het Natura 2000-gebied heeft een hydrologische relatie met het stedelijke gebied ten oosten ervan: door infiltratie van hemelwater in de hogere gebieden wordt het kwelwater in het beekdal gevoed. In het vrijwel geheel verharde plangebied is momenteel weinig infiltratie mogelijk. Door de ontwikkeling zal de hydrologische situatie in het Natura 2000-gebied niet verder verslechteren. Door afkoppeling van hemelwater kan de hydrologische situatie juist verbeteren. Gezien deze omstandigheden zijn negatieve effecten op dit Natura 2000-gebied op voorhand uit te sluiten.

5.3.2 Provinciale groenstructuur

Zoals beschreven in de vorige paragraaf, zijn negatieve effecten op het dal van de Geleenbeek op voorhand uit te sluiten. Effecten op de provinciale groenstructuur zijn niet aan de orde.

6. LITERATUURLIJST

- Bos, F., Bosveld, M., Groenendijk, D., van Swaay, C. en Wynhoff, I. (2006). De Dagvlinders van Nederland: verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea). Nederlandse fauna 7. Leiden. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey – ISBN: 90-5011-227-7.
- Broekhuizen, S., Hoekstra, B., van Laar, V., Smeenk, C. en Thissen, J.B.M. (1992). Atlas van Nederlandse zoogdieren. Utrecht: Stichting Uitgeverij van de Koninklijke Natuurhistorische Vereniging – ISBN 90-5011-051-7.
- Faasen, T., Brouns, A. en Albers, K. 2010. Verwachte verspreiding strenger beschermde soorten. Concept november 2010. Ecologica in opdracht van Gemeente Heerlen.
- Huizenga, N., Akkermans, R., Buys, J., Van der Coelen, J., Morelissen, B. en Verheggen, L. 2010. Zoogdieren van Limburg. Verspreiding en ecologie in de periode 1980-2007. Stichting Natuurpublicaties Limburg, Maastricht.
- Ministerie van LNV (2005). *Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998*. Directie Natuur van het Ministerie van LNV, Postbus 20401, 2500 EK Den Haag.
- Teixeira, R.M. (1979). Atlas van de Nederlandse broedvogels. Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland te 's-Graveland. De Lange van Leer BV, Deventer – ISBN 90-70099-19-5.
- Van Buggenum, H.J.M., Geraeds, R.P.G. en Lenders, A.J.W. 2009. Herpetofauna van Limburg. Verspreiding en ecologie van amfibieën en reptielen in de periode 1980-2008. Stichting Natuurpublicaties Limburg, Maastricht.
- Internetsites – verspreidingsgegevens en habitatvoorkeur:
<http://zoogdiervereniging.nl/>
<http://www.vogelbescherming.nl>
<http://sovon.nl/>
<http://www.ravon.nl/>
<http://www.waarneming.nl>
<http://www.telmee.nl>

BIJLAGEN

Bijlage 1:

Ruimtelijke plannen en wetgeving

RUIMTELIJKE PLANNEN EN WETGEVING

De bescherming van de natuur is in Nederland vastgelegd in respectievelijk de Natuurbeschermingswet van 1998 en 2005 en de Flora- en faunawet. Deze wetten vormen een uitwerking van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. Daarnaast vindt aanvullend gebiedsbescherming plaats door middel van de ecologische hoofdstructuur (EHS), die is geïntroduceerd in het 'Natuurbeleidsplan' (1990) van het Rijk.

Gebiedsbescherming

De Natuurbeschermingswet heeft betrekking op de gebiedsbescherming van de Natura 2000-gebieden (Vogelrichtlijngebieden en Habitatrichtlijngebieden) en de beschermde natuurmonumenten. Ruimtelijke ingrepen die in deze gebieden plaatsvinden dan wel in de nabijheid van beschermde natuurgebieden, moeten worden getoetst op hun effecten op deze gebieden (zie ook Bijlage 2).

De Ecologische Hoofdstructuur voorziet in het behoud, het herstel en de ontwikkeling van nationaal en internationaal belangrijke ecosystemen. De EHS bevat alle gebieden waarop de inspanningen van het Rijk worden gericht om deze opgave te verwezenlijken. Dit gebeurt door ruimtelijke veiligstelling en door inzet van subsidieregelingen. Het EHS-beleid wordt op provinciaal niveau verder uitgewerkt. In de EHS wordt bij ruimtelijke ontwikkelingen het 'nee, tenzij'-principe gehanteerd. Ruimtelijke ontwikkelingen dienen getoetst te worden op effecten op de natuurwaarden. Schadelijke effecten zijn alleen toegestaan indien er zwaarwegende maatschappelijke belangen zijn en als alternatieven ontbreken. Wanneer geen sprake is van zwaarwegende maatschappelijke belangen kan aantasting van de EHS onder voorwaarden toch worden toegestaan via de beleidsinstrumenten 'herbegrenzing EHS' en 'saldobenadering'. Belangrijkste voorwaarde bij deze instrumenten is dat er een netto versterking van de EHS plaatsvindt.

Soortbescherming

De soortenbescherming heeft betrekking op alle in Nederland in het wild voorkomende zoogdieren, (trek)vogels, reptielen en amfibieën, op een aantal vissen, enkele bijzondere en min of meer zeldzame ongewervelde diersoorten en op een honderdtal vaatplanten. Welke soorten planten en dieren wettelijke bescherming genieten, is vastgelegd in een aantal bij de Flora- en faunawet behorende besluiten en regelingen. De wettelijk beschermde soorten zijn onderverdeeld in de volgende categorieën beschermingsniveaus:

- **niveau 1:** Onder deze categorie vallen in Nederland algemeen voorkomende soorten. Voor deze soorten geldt een algemene vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen, zodat geen ontheffing van de verbodsbepalingen (artikelen 8 tot en met 12) van de Flora- en faunawet nodig is;

- **niveau 2:** Voor deze soorten is geen ontheffing van de verbodsbepalingen (artikelen 8 tot en met 12) van de Flora- en faunawet nodig, mits er gewerkt wordt conform een goedgekeurde gedragscode, die door een overheid of ondernemerssector zelf opgesteld kan worden. Op dit moment bestaat er een algemeen toepasbare gedragscode voor ruimtelijke ontwikkelingen (opgesteld door Bouwend Nederland). Deze gedragscode moet voor ieder project worden uitgewerkt, in de vorm van een ecologisch werkprotocol en een ondertekende werkovereenkomst. Gedragscodes van andere sectoren en overheden kunnen ook voorzien in ruimtelijke ontwikkelingen. Wanneer niet gewerkt wordt conform een gedragscode moet voor deze soorten nog altijd ontheffing worden aangevraagd, waarbij de zogenaamde 'lichte toets' wordt gehanteerd. Dit houdt in dat de ruimtelijke ingreep geen afbreuk mag doen aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.
- **niveau 3:** streng beschermde soorten waarvoor geen vrijstelling kan worden gegeven voor ruimtelijke ontwikkelingen. Deze categorie wordt onderverdeeld in de volgende groepen:
  - **soorten uit bijlage 1 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten:** Wanneer de functionaliteit van het leefgebied van deze soorten aangetast wordt (en deze aantasting niet door het nemen van verzachtende maatregelen afdoende te niet kan worden gedaan) is een ontheffingsaanvraag noodzakelijk. Een ontheffingsaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan de volgende criteria: 1) er zijn geen alternatieven voorhanden en 2) de ruimtelijke ingreep doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort. Voor een ontheffingsaanvraag moet aan beide criteria worden voldaan.
  - **soorten uit bijlage IV van de Habitatrictlijn:** Wanneer de functionaliteit van het leefgebied van deze soorten aangetast wordt (en deze aantasting niet door het nemen van verzachtende maatregelen afdoende te niet kan worden gedaan) is een ontheffingsaanvraag noodzakelijk. Een ontheffingsaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan de volgende criteria: 1) er is sprake van dwingende redenen van openbaar belang; 2) er zijn geen alternatieven voorhanden en 3) de ruimtelijke ingreep doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort. Voor een ontheffingsaanvraag moet aan alle criteria worden voldaan.
- **vogels:** alle inheemse vogelsoorten zijn vermeld in tabel 2 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten. Jurisprudentie heeft uitgewezen dat voor vogelsoorten geen vrijstelling (meer) geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen. Door het Ministerie van LNV is een lijst opgesteld met vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn en een lijst met vogels waarvan de nesten niet jaarrond beschermd zijn, maar waarbij inventarisatie gewenst is. Wanneer de functionaliteit van het leefgebied van deze soorten aangetast wordt (en deze aantasting niet door het nemen van verzachtende maatregelen afdoende te niet kan worden gedaan) is een ontheffingsaanvraag noodzakelijk. Een ontheffings-

aanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan de volgende criteria: 1) er is sprake van een in de Vogelrichtlijn genoemd openbaar belang; 2) er zijn geen alternatieven voorhanden en 3) de ruimtelijke ingreep doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort. Voor een ontheffingsaanvraag moet aan alle criteria worden voldaan. Voor alle andere vogelsoorten geldt dat de nesten in de praktijk uitsluitend beschermd zijn wanneer deze door de soort gebruikt worden, d.w.z. in de broed- en nestperiode.

Zorgplicht

Artikel 2 van de Flora- en faunawet schrijft voor dat iedereen de algemene zorgplicht voor de in wild levende planten en dieren in acht moet nemen. Dit houdt in dat handelingen die niet noodzakelijk verband houden met het beoogde doel, maar nadelig zijn voor de flora en fauna achterwege moeten blijven.

Rode lijsten

In het kader van een mogelijke ontheffingsaanvraag dient bij de vaststelling van de "gunstige staat van instandhouding" van een soort gelet te worden op de landelijke en regionale verspreidingsgegevens van een betreffende soort. Het op 5 november 2004 gepubliceerde "Besluit Rode lijsten flora en fauna" is hiervoor een geschikt instrument. Rode lijsten hebben echter geen juridische status. Rode lijsten geven een overzicht van soorten die uit een bepaald gebied zijn verdwenen en soorten die in een gebied sterk zijn achteruitgegaan of zeldzaam zijn. De Conventie van Bern vereist dat landen Rode lijsten uitbrengen. Op de Rode lijsten staan alleen soorten die zich in Nederland voortplanten, dus geen trekvissen (zoals zalm en paling) en overwinterende vogels. Er worden steeds acht categorieën onderscheiden:

1. uitgestorven op wereldschaal;
2. in het wild uitgestorven op wereldschaal;
3. verdwenen uit Nederland;
4. in het wild verdwenen uit Nederland;
5. ernstig bedreigd;
6. bedreigd;
7. kwetsbaar;
8. gevoelig.

De mate van zeldzaamheid van een beschermde soort zal dus bepalen of een ruimtelijke ontwikkeling de "gunstige staat" van een soort zal beïnvloeden. Indien dit het geval is, dan dienen compenserende en mitigerende maatregelen genomen te worden voordat de ruimtelijke ontwikkelingen in gang worden gezet. Bij het toetsen van de effecten van ruimtelijke ontwikkelingen op beschermde soorten uit de beschermingsniveaus 2 en 3, zal derhalve mede de status op de Rode lijst van die soort meegenomen worden.

Bijlage 2:
Achtergrond Natuurbeschermingswet

NATUURBESCHERMINGSWET

De Europese Habitatrictlijn en Vogelrichtlijn beogen de biologische diversiteit op het grondgebied van de Europese Unie te beschermen. De bescherming is gericht op het instandhouden van natuurlijke en halfnatuurlijke leefgebieden en wilde flora en fauna. Wat betreft gebiedsbescherming is het Europese beleid gericht op instandhouding van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten. Daartoe kunnen speciale beschermingszones worden aangewezen op grond van aanwezige bijzondere vegetatietypen of leefgebieden van bepaalde soorten. Het uiteindelijke doel is een samenhangend netwerk van leefgebieden en soorten die van belang zijn vanuit het perspectief van de Europese Unie als geheel (communautair belang). Dit netwerk heet Natura 2000.

Aanwijzing van gebieden vindt plaats op grond van door de EU vooraf vastgestelde criteria, te weten lijsten met beschermde soorten en lijsten met beschermde habitats. Per gebied worden deze natuurwaarden door Nederland vastgelegd in een aanwijzingsbesluit. Momenteel zijn voor de meeste Natura 2000-gebieden de natuurwaarden in concept vastgesteld als ontwerpbesluit. Uiteindelijk dient voor ieder gebied in een beheerplan te worden vastgelegd hoe en wanneer de doelen voor een gebied (instandhoudingsdoelstellingen) gehaald worden. Activiteiten in en rondom Natura 2000-gebieden (landbouw, recreatie, waterbeheer) die negatieve effecten op de natuur(doelen) hebben, kunnen ook in het beheerplan geregeld worden. Hiermee wordt een integrale aanpak bewerkstelligd.

Bescherming van Natura 2000-gebieden vindt plaats via de Natuurbeschermingswet, evenals de bescherming van de in Nederland aangewezen Beschermde natuurmonumenten. Kern van de Natuurbeschermingswet is dat er door projecten of handelingen geen verslechtering van de kwaliteit van de habitats of een significant verstoring effect op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen mag optreden. De Natuurbeschermingswet 1998 beschermt Natura 2000-gebieden onder andere via het principe van 'externe werking'. Externe werking betekent dat de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000-gebied niet aangetast mogen worden door ontwikkelingen buiten het Natura 2000-gebied. De beoordeling hiervan is aan de orde indien één of meerdere ontwikkelingen die in een plan worden voorzien, mogelijk gevolgen kunnen hebben voor de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied. Dit dient te worden beoordeeld aan de hand van de beheerplannen, en totdat deze zijn vastgesteld, aan de hand van de instandhoudingsdoelstellingen die vastgesteld zijn in de ontwerpbesluiten.

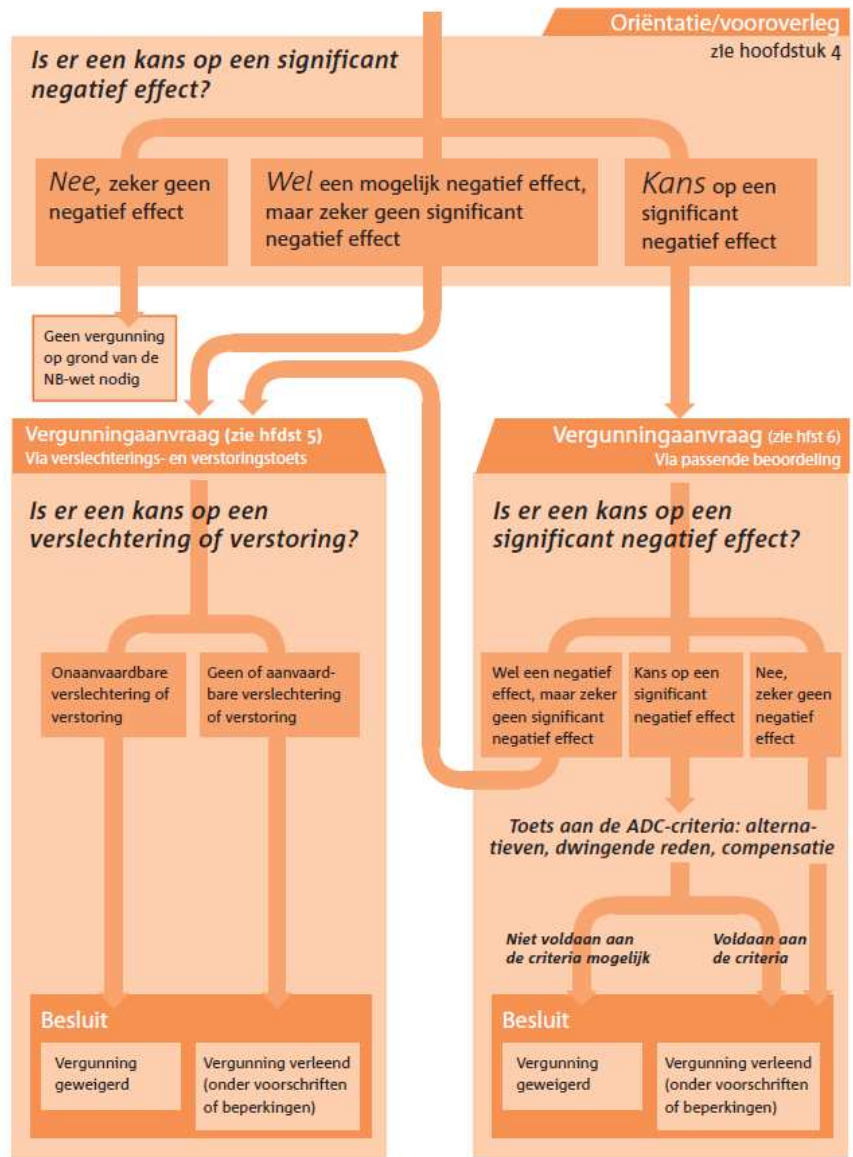
Een toetsing aan de Natuurbeschermingswet wordt ook wel 'habitattoets' genoemd. Deze toets kan bestaan uit verschillende stappen, waarbij de volgende vraag centraal staat: is er een kans op een significant negatief effect? Op deze vraag zijn drie antwoorden mogelijk:

- Er is zeker geen negatief effect. Dit betekent dat er geen vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet nodig is.
- Er is wel een mogelijk negatief effect, maar dit is zeker geen significant negatief effect. Dit betekent dat vergunningverlening aan de orde is wanneer verslechtering van habitats niet uit te sluiten is. Omdat het effect zeker niet significant is volstaat daarvoor een verslechterings- en verstoringstoets. Sinds de wetswijziging van februari 2009 is een vergunningverlening niet meer nodig wanneer niet-significante verstoring van aangewezen soorten aan de orde is.
- Er is een kans op een significant negatief effect. Dit betekent dat vergunningverlening aan de orde is. Omdat er een kans op een significant negatief effect bestaat is een 'passende beoordeling' en een plan-MER vereist.

Als negatieve gevolgen van een project of handeling niet bij voorbaat uit te sluiten zijn, dan zijn deze niet toegestaan tenzij er na een toetsing vergunning verleend wordt. Plannen mogen geen significante gevolgen hebben. In Figuur 2 is het stroomschema gegeven voor de te nemen stappen uit de Handreiking Natuurbeschermingswet van het (voormalig) Ministerie van LNV.

Project of handeling

Stroomschema uit Handreiking Natuurbeschermingswet, Ministerie van LNV (2005).

